Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Lainsäädäntöjohtaja Riitta Rönn
Lainsäädäntöneuvos Sari Rapinoja

Kuuleminen 24.1.2019

HE 269/2018 vp - Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

1. Esityksen tavoite ja keskeinen sisältö

Esityksen tavoitteena on nopeuttaa ja sujuvoittaa ympäristöön vaikuttavien hankkeiden lupamenettelyjä. Lupamenettelyjen yhteensovittamista koskevalla ehdotuksella tavoitellaan lupamenettelyjen tehostumista ja niiden kokonaiskestoajan lyhentymistä yhteensovittamalla ja yhdistämällä lupamenettelyiden päällekkäisiä vaiheita. Tavoitteena on sujuvoittaa ja tehostaa menettelyjä ilman, että ympäristönsuojelun tasoa tai kansalaisten osallistumisoikeuksia ja mahdollisuuksia heikennetään. Esitys toteuttaa pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman keskeisiä sääntelyn sujuvoittamisen tavoitteita.

Lupamenettelyjen yhteensovittaminen toteutettaisiin sovittamalla samanaikaisesti vireille pantujen lupahakemusten käsittelyvaiheet ajallisesti yhteen. Yhteensovittamisesta säädettäisiin ehdotettavassa uudessa laissa.

Lupa-asioiden käsittelyn yhteensovittamisen edellytyksenä olisi, että hankkeelle haettaisiin päälupana joko ympäristönsuojelulain, vesilain tai maa-aineslain mukaista lupaa.

Yhteensovittaminen voisi tulla sovellettavaksi, jos hankkeelle haetaan samanaikaisesti lisäksi:
• luonnonsuojelulain mukaista poikkeamislupaa laji- tai luontotyyppisuojelusta,
• maankäyttö- ja rakennuslain mukaista rakennuslupaa, toimenpidelupaa, maisematyölupaa tai rakennuksen purkulupaa,
• kaivoslain mukaista kaivoslupaa, malminetsintä- tai kullanhuuhdontalupaa, tai
• vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain mukaista lupaa.

Yhteensovittavana, koordinoivana viranomaisena toimisi maakuntauudistuksen yhteydessä perustettava uusi Valtion lupa- ja valvontavirasto (LUOVA) tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen riippuen siitä, kumpi viranomainen on toimivaltainen hankkeeseen liittyvässä ympäristö-, vesi- tai maa-ainesluvassa. Yhteensovittamisen piiriin kuuluisi myös kunnan rakennusvalvontaviranomaisen ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimivaltaan kuuluvia lupia.

Luvanhakijan on pyydettävä lupamenettelyjen yhteensovittamista. Ympäristöllisten lupien erillismenettelyt säilyisivät edelleen vaihtoehtoisena menettelynä, jos hakija ei haluaisi hankkeeseensa sovellettavan ympäristöllisten lupien yhteensovittamista.

Yhteensovitettavat käsittelyvaiheet olisivat lupahakemusten täydentämisvaihe, asianosaisten, yleisön ja muiden viranomaisten kuulemisvaihe, vaihe, jossa hakijalle varataan tilaisuus antaa

selitys saadusta kuulemispalautteesta, sekä lupapäätöksen antaminen ja siitä tiedottaminen. Yhteensovittaminen ei koskisi mahdollista muutoksenhakuvaihetta.

Valtion lupa- ja valvontavirastossa vireille tulevat lupahakemukset voitaisiin käsitellä yhdessä ja niissä voitaisiin antaa yhteinen päätös. Yhteiskäsittely koskisi hakemusta luonnonsuojelulain laji- tai luontotyyppisuojelusta poikkeamiseen ja samaan hankkeeseen liittyvää ympäristönsuojelulain tai vesilain mukaista lupahakemusta. Luonnonsuojelulakiin, ympäristönsuojelulakiin ja vesilakiin ehdotetaan lisättäväksi yhteiskäsittelyä koskevat säännökset.

Hakijan olisi lupahakemus toimitettava viranomaisille sähköisesti ”sähköisen luukun” kautta. Sähköinen asiointi tukisi lupamenettelyä sen kaikissa vaiheissa ja kaikkien osapuolten osalta. Toimiva sähköinen asiointi helpottaisi viranomaisten toimintamahdollisuuksia ja keskinäistä yhteistyötä sekä tekisi yhteistyöstä joustavan toiminnanharjoittajan sekä viranomaisten välillä. Lisäksi sähköinen asiointi mahdollistaisi myös olemassa olevan ympäristötiedon tehokkaamman käytön.

YVA-menettelyn ja lupamenettelyjen suhde

YVA-laissa säädettäisiin nykyistä selkeämmin YVA:n erilaisista toteutumistavoista. Lisäksi YVA-laissa täsmennettäisiin sitä, miten YVA:n ja luvan selvitystarpeet voitaisiin yhteensovittaa ja miten samoja selvityksiä voitaisiin hyödyntää eri menettelyissä.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta voitaisiin kuulla samassa yhteydessä kuin LUOVA:ssa käsiteltävästä ympäristölupahakemuksesta, jos hankkeella ei olisi sijainnin, laajuuden tai teknisten ominaisuuksien kannalta muuta toteuttamiskelpoista vaihtoehtoa.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksen vaikutusten arviointi perustuu pääosin Suomen ympäristökeskuksen ja Itä-Suomen yliopiston yhteishankkeena laadittuun selvitykseen Ympäristöllisten menettelyjen yhden luukun palveluiden lainsäädäntöhankkeen vaikutusten arviointi. (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 71/2017). Esityksen vaikutuksia olisivat seuraavat:

- yhteensovittamismenettely voi lyhentää hakemusten kokonaiskäsittelyaikaa
- sähköisen asioinnin avulla yritykset voisivat täyttää hakemukset helposti. Lupaprosessin etenemistä voidaan seurata reaaliajassa
- yritysten hallinnolliset kustannukset voivat alentua, mikä vaikuttaa yritysten kilpailukyvyn kasvuun
- yhteensovittavan viranomaisen työmäärä lisääntyisi nykyisestä, koska sille keskitettäisiin eräitä lupakäsittelyyn liittyviä tehtäviä, mutta näiden käsittelyvaiheiden osalta muiden toimivaltaisten viranomaisten työmäärä vastaavasti vähenisi
- esityksellä ei ole suoranaisia ympäristövaikutuksia, koska lupien myöntämisen edellytyksiä ei muuteta
- lupamenettelyjen yhteensovittamisella edistetään sähköisten asiointipalveluiden kehittämistä ja digitalisaation etenemistä valtion hallinnossa

3. Esityksen valmistelu

Esitys perustuu ympäristöministeriön asettaman laajapohjaisen työryhmän esitykseen, joka valmistui tammikuu 2018. Esitysluonnoksesta on saatu 74 lausuntoa eri lausunnonantajataholta. Esitysluonnos on käsitelty kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa sekä lainsäädännön arviointineuvostossa.

4. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021.

Hallituksen esityksellä on olennainen riippuvuussuhde maakuntauudistusta koskevaan hallituksen esitykseen (HE 14/2018 vp). Nyt ehdotettavalla hallituksen esityksellä ehdotetaan säädettäväksi uusia tehtäviä Valtion lupa- ja valvontavirastolle.

Hallituksen esityksellä on myös riippuvuussuhde hallituksen esityksiin HE 239/2018 vp, HE 268/2018 vp ja HE 29/2018 vp.

5. Korjaavia huomioita YLP-lakiehdotukseen

Ympäristöministeriö ehdottaa, että eduskuntaa tekisi seuraavia muutoksia hallituksen esitykseen. Esityksen muutosehdotukset on tehty seuraaviin 10, 11 ja 14 §:iin.

10 § *Lausunnot, muistutukset ja mielipiteet*

Toimivaltaisen lupaviranomaisen on toimitettava yhteensovittavalle viranomaiselle tieto lupahakemuksesta pyydettävistä lausunnoista. Yhteensovittava viranomainen pyytää lausunnonantajia toimittamaan lausunnot sähköisesti määräajassa.

Lupahakemuksista pyydettävistä lausunnoista ja tahoista, joille on varattava tilaisuus muistutuksen tekemiseen tai mielipiteen ilmaisemiseen, säädetään 2 §:ssä mainituissa laeissa. ***Yhteensovittavalle viranomaiselle on toimitettava 2 §:ssä mainituissa laeissa tarkoitetut muistutukset ja mielipiteet.***

Perustelut: *Selvyyden vuoksi on tarpeen tarkentaa mille viranomaiselle muistutukset ja mielipiteet tulee toimittaa.*

YLPL 11 §:n 1 momentti:

11 § *Lupahakemusten tiedoksianto ja siitä tiedottaminen*

Yhteensovittavan viranomaisen on annettava lupahakemus tiedoksi julkisella kuulutuksella noudattaen, mitä hallintolain 62 a §:ssä säädetään. Kuulutus ja hakemusasiakirjat on kuitenkin oltava nähtävillä vähintään 30 päivän ajan. Kuulutus ja hakemusasiakirjat voivat sisältää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin estämättä toiminnanharjoittajan nimen ja toiminnan sijaintipaikan tiedot. Viranomaisen verkkosivuilla julkaistut henkilötiedot on poistettava ***viranomaisen verkkosivuilta*** ~~***tietoverkosta viimeistään***~~, kun asiassa annetut päätökset ovat tulleet lainvoimaisiksi.

Perustelut: *Tarkoitus olisi, että henkilötiedot poistettaisiin viranomaisen verkkosivuilta ei koko tietoverkosta. Sana ”viimeistään” ehdotetaan poistettavaksi, koska hallituksen esityksen mukainen muotoilu jättäisi poistamisen ajankohdan avoimeksi ja mahdollistaisi sen, että viranomainen voisi poistaa henkilötiedot vaikka heti seuraavana päivänä.*

14 §:n 2 momentti:

14 § *Lupapäätösten antaminen ja tiedoksianto*

Toimivaltaisen lupaviranomaisen on annettava lupapäätöksensä tiedoksi julkisella kuulutuksella noudattaen mitä hallintolain 62 a §:ssä säädetään. Sen lisäksi, mitä hallintolain 62 a §:ssä säädetään kuulutuksen sisällöstä, lupapäätöstä koskevassa kuulutuksessa on mainittava myös päätöstä koskeva valitusaika. Kuulutus ja lupapäätös on oltava nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen voidaan hakea muutosta valittamalla. Kuulutus ja päätös voivat sisältää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä toiminnanharjoittajan nimen ja toiminnan sijaintipaikan tiedot. Viranomaisen verkkosivuilla olevat henkilötiedot on poistettava ***viranomaisen verkkosivuilta*** ~~**tietoverkosta viimeistään**~~, kun luvanvarainen toiminta on päättynyt ja 2 §:ssä mainittujen lakien mukaisen toiminnan lopettamista koskevat toimenpiteet on suoritettu.

Perustelut: *Tarkoitus olisi, että henkilötiedot poistettaisiin viranomaisen verkkosivuilta ei koko tietoverkosta. Sana ”viimeistään” ehdotetaan poistettavaksi, koska hallituksen esityksen mukainen muotoilu jättäisi poistamisen ajankohdan avoimeksi ja mahdollistaisi sen, että viranomainen voisi poistaa henkilötiedot vaikka heti seuraavana päivänä.*

15 §:n 1 momentti:

15 § *Lupapäätöksistä tiedottaminen*

Yhteensovittavan viranomaisen on lähetettävä lupapäätökset hakijalle ja niille, jotka ovat päätöksiä erikseen pyytäneet, sekä valvontaviranomaisille ja asiassa yleistä etua valvoville viranomaisille. Yhteensovittavan viranomaisen on lisäksi lähetettävä päätökset tiedoksi niille viranomaisille, joilta on pyydetty lausunto hakemuksista. ~~**Päätösten antamisesta**~~ ***Päätöksistä*** on ***lisäksi*** ilmoitettava niille, jotka ovat tehneet muistutuksen tai esittäneet mielipiteen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet, sekä niille, joille on annettu lupahakemuksia koskevista kuulutuksista erikseen tieto. Jos muistutuskirjelmässä on useita allekirjoittajia, voidaan päätös toimittaa tai tieto päätöksen antamisesta ilmoittaa vain muistutuksen ensimmäiselle allekirjoittajalle. Yhteensovittavan viranomaisen on lisäksi huolehdittava päätöksen toimittamisesta noudattaen, mitä 2 §:ssä mainituissa laeissa säädetään.

Perustelut: *Sananmuotoa tarkennettaisiin selventämällä, että pykälässä olisi kyse päätöksestä tiedottamisesta eikä päätöksen tiedoksiannosta.*